

	Фаховий коледж Приватного вищого навчального закладу «Медико-Природничий Університет» м. Миколаїв СИЛАБУС
Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Освітньо-професійна програма	Медсестринство
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	223 Медсестринство
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	II рік/ 4 семестр
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин – 150 лекції – 24 практичні – 48 самостійна робота – 78
Викладач ІІІ	Алексашина І.В.
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	vpz.mpu.com.ua
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Дисципліна «Анатомія людини» є нормативною дисципліною з спеціальності 223 Медсестринство. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам фахової передвищої освіти необхідні знання для опанування клінічних дисциплін загального та фахового спрямування. Предметом вивчення навчальної дисципліни є будова організму людини і його окремих складових – органів та систем органів.
Мета та завдання курсу	Метою вивчення нормативної дисципліни «Анатомія людини» є надання студентам відомостей про будову органів, систем органів і організму людини в цілому. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні знати: – предмет і методи дослідження анатомії; – типи статури; класифікацію тканин, їх будову та значення, місце розташування в організмі; – анатомічні осі та площини; – загальний план будови органа; – класифікацію систем органів, їх значення; – будову кістки як органа; – класифікацію кісток; – відділи скелета; – будову кісток різних відділів скелета; – вікові та статеві відмінності черепа, таза; – типи з'єднань кісток;

- будову м'яза як органа;
- класифікацію м'язів;
- групи м'язів різних ділянок тіла людини;
- топографію, вміст ліктьової, пахвової та підколінної ямок;
- класифікацію нутрошів;
- загальний план будови трубчастих та паренхіматозних органів;
- відділи і топографію, будову внутрішніх органів, їх проекцію на скелет;
- будову, топографію і гормони залоз внутрішньої секреції;
- структуру серцево-судинної системи;
- початок, закінчення і значення великого та малого кіл кровообігу;
- будову, топографію, проекцію меж серця на скелет;
- будову стінок кровоносних та лімфатичних судин;
- топографію магістральних судин тіла;
- будову лімфатичних вузлів, селезінки, мигдаликів, їхню топографію;
- класифікацію нервової системи;
- відділи, шлуночки головного мозку, його оболонки та міжоболонкові простори;
- будову, топографію спинного мозку, його оболонки та міжоболонкові простори;
- місце утворення, значення та шляхи циркуляції спинно-мозкової рідини;
- принцип утворення спинномозкових нервів, їх сплетення та ділянки іннервації;
- функціональні види черепно-мозкових нервів та ділянки їх іннервації;
- класифікацію, будову та функціональне значення відділів вегетативної нервової системи;
- будову та функції органів чуття, шкіри та її похідних;
- анатомічну термінологію;
- застосовувати площини та осі для опису анатомічних об'єктів;
- визначати та демонструвати відділи скелета; осьову і додаткові частини скелета;
- називати та демонструвати основні лінії, ділянки та порожнини тіла людини;
- демонструвати будову кісток різних відділів скелета, типи з'єднань кісток;
- визначати види кісток; розпізнавати, до якої частини скелета належить певна кістка;
- розрізняти хребці різних відділів хребта, фізіологічні вигини хребта;
- пальпувати анатомічні утвори, виступи кісток;
- відрізняти кістки правої та лівої кінцівок;
- визначати вікові та статеві відмінності черепа, таза;
- демонструвати на скелеті і на живій людині рухи, які

	можна здійснити в певному суглобі; – визначати за місцем розташування групи м'язів, пальпувати поверхневі м'язи; – визначати топографію ліктьової, пахвової, підколінної ямок; – визначати загальний план будови трубчастих та паренхіматозних органів; – визначати відділи та топографію органів дихання, їх проекцію на скелет; – визначати відділи та топографію органів травної системи, їх проекцію на скелет; – визначати та демонструвати відділи ротової порожнини, їх межі, анатомічні утвори; – визначати та демонструвати частини, тканини, різновиди зубів за функціональним значенням; – визначати та демонструвати частини, поверхні, м'язи язика; різновиди сосочків його слизової оболонки; – визначати та демонструвати великі слинні залози; хід і місце відкриття вивідних проток; – визначати та демонструвати відділи шлунка, печінки, підшлункової залози; – відрізняти на муляжах та вологих препаратах тонку кишку від товстої; – пальпувати привушну та піднижньо-щелепну слинні залози; – визначати відділи та топографію органів сечової системи, їх проекцію на скелет; – визначати та демонструвати основні структурні утворення нирок, сечового міхура; – пояснювати відмінності будови жіночого і чоловічого сечівників у зв'язку з їх функціями; – визначати відділи та топографію органів чоловічої статеві системи, їх проекцію на скелет; – визначати відділи та топографію органів жіночої статеві системи, їх проекцію на скелет; – визначати, демонструвати зовнішні й внутрішні чоловічі і жіночі статеві органи; – визначати розташування і будову ендокринних залоз; – визначати розташування, особливості будови серця та основних судин; – визначати та демонструвати межі серця на скелеті; – визначати топографію магістральних судин тіла; – знаходити серединну ліктьову вену; – знаходити і пальпувати регіонарні лімфатичні вузли; – визначати відділи та топографію органів нервової системи; – демонструвати потовщення спинного мозку, мозковий конус, термінальну нитку, кінський хвіст; – демонструвати роги сірої та стовпи білої речовини, сегменти спинного мозку; – визначати і демонструвати відділи та шлуночки
--	---

			головного мозку; – визначати оболонки та міжоболонкові простори головного і спинного мозку; – визначати та демонструвати ділянки іннервації черепних нервів; – визначати та демонструвати основні морфологічні структури органів чуття: ока, вуха, шкіри та її похідних; – застосовувати анатомічну термінологію;– клінічно мислити; – вирішувати ситуаційні задачі.
Програмні результати навчання			
У результаті вивчення навчальної дисципліни «Анатомія людини» у здобувача освіти будуть сформовані наступні компетентності: загальних компетентностей: ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії. фахових компетентностей: СК 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу. СК 17. Здатність до застосовування сукупностей практичних умінь та навичок, медичних засобів, втручань і дій у процесі здійснення клінічного обстеження пацієнтів, оцінювання його результатів, діагностування типових випадків найбільш поширених захворювань та станів у пацієнтів різного віку з проведенням медичного сортування. Програмні результати вивчення навчальної дисципліни: РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах. РН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.			
Зміст курсу			
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ		Кількість годин
1.	Вступ. Тканини. Органи. Системи органів		2
2.	Остеологія та артрологія		2
3.	Міологія		2
4.	Анатомія нервової системи		4
5.	Анатомія органів чуття. Шкіра		2
6.	Анатомія серця та артеріальних судин		2
7.	Анатомія венозних судин та лімфатичної системи		2
8.	Анатомія травної системи		2
9.	Анатомія дихальної системи		2
10.	Анатомія сечової і статевих систем		2
11.	Анатомія ендокринної системи		2
	Усього:		24
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ		Кількість годин
1.	Анатомія кісток тулуба та їх з'єднання		2
2	Анатомія кісток черепа та їх з'єднання		2
3	Анатомія кісток верхньої та нижньої кінцівок		2
4	Анатомія м'язів голови та шиї		2

5	Анатомія м'язів тулуба	2
6	Анатомія м'язів верхньої та нижньої кінцівок	2
7	Анатомія органів ротової порожнини та її похідних. Глотка, стравохід, шлунок	2
8	Анатомія тонкої та товстої кишок	2
9	Анатомія великих травних залоз	2
10	Анатомія органів дихальної системи	2
11	Анатомія органів сечової системи	2
12	Анатомія органів чоловічої статеві системи	2
13	Анатомія серця. Кола кровообігу	2
14	Аорта. Артерії великого кола кровообігу	2
15	Вени великого кола кровообігу	2
16	Анатомія органів лімфатичної системи	2
17	Анатомія спинного мозку	2
18	Анатомія головного мозку	2
19	Периферійна нервова система – спинномозкові нерви	2
20	Периферійна нервова система – черепні нерви	2
21	Автономний відділ периферійної нервової системи	2
22	Анатомія органа зору	2
23	Анатомія присінково-завиткового органа	2
24	Шкіра та придатки. Орган нюху, смаку	2
	Усього:	48
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1	Анатомія присінково-завиткового органа	3
2	Будова суглоба. Допоміжний апарат суглобів. Класифікація суглобів	3
3	Будова груднини. Класифікація ребер. Отвори грудної клітки, їх межі	3
4	Вікові та статеві особливості черепа	3
5	Стопа як ціле. Склепіння стопи	3
6	Топографічні утвори передньої стінки живота: біла лінія живота, пупкове кільце, пахвинний канал	3
7	Топографічні утвори верхньої кінцівки (пахвова, ліктьова ямки) та нижньої кінцівки (стегновий трикутник, підколінна ямка, привідний канал)	3
8	Черевна порожнина. Очеревина, очеревинна порожнина, утвори очеревини. Відношення органів до очеревини	3
9	Порівняльна характеристика тонкої і товстої кишки	3
10	Сфінктери травної системи	3
11	Великі слинні залози: топографія, хід вивідної протоки, її місце відкриття	3
12	Плевра, заутки плеври, плевральна порожнина. Середостіння	3
13	Кровообіг в легенях	3
14	Порівняльна характеристика чоловічого та жіночого сечівників	3
15	Яєчниковий та матковий цикли	3
16	Анатомія кровоносних судин. Мікроциркуляторне русло	3
17	Закономірності розподілу артерій в організмі людини	3
18	Графічні схеми: відділи аорти, їх гілки, біфуркація аорти, артерії кінцівок	3
19	Графічні схеми: притоки верхньої та нижньої порожнистих вен, ворітної вени печінки	3
20	Графічні схеми: поверхневі та глибокі вени кінцівок	3
21	Лімфа: утворення, склад, функції. Шляхи відтоку лімфи з ділянок тіла людини	3

22	Оболонки спинного мозку, міжоболонкові простори	3
23	Оболонки головного мозку, міжоболонкові простори	3
24	Спинномозкова рідина: склад, принцип утворення, шляхи циркуляції	3
25	Провідні шляхи головного мозку	3
26	Графічні схеми: спинномозкові сплетення – шийне, плечове, поперекове, крижове, куприк	3
Усього:		78
Методи навчання		Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Практичні заняття проводяться з використанням методичних рекомендацій, ламінованих міні-таблиць, мультимедійних презентацій, робочих зошитів. Самостійна позааудиторна робота студентів забезпечується методичними рекомендаціями та робочим зошитом для її виконання. У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище. Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber.
Засоби діагностики		- письмовий тестовий контроль - комп'ютерний тестовий контроль - усне індивідуальне опитування - індивідуальні завдання - студентські презентації
Засоби контролю		поточний контроль, підсумковий контроль (екзамен)
Перелік практичних навичок та вмінь до вивчення курсу		
1. Визначати місце людини в природі. 2. Застосовувати площини та вісі для опису анатомічних об'єктів. 3. Визначати та демонструвати відділи скелета; осьову і додаткові частини скелета; порожнини тіла людини. 4. Описувати будову кісток різних відділів скелета, типи з'єднань кісток. 5. Пальпувати анатомічні утвори, виступи кісток. 6. Демонструвати на скелеті і на живій людині рухи, які можна здійснити в тому чи тому суглобі. 7. Розрізняти кістки правої та лівої кінцівок. 8. Визначати статеві та вікові відмінності черепа. 9. Визначати статеві та вікові відмінності таза. 10. Визначати за місцем розташування групи м'язів, пальпувати поверхневі м'язи. 11. Визначати топографію ліктьової та пахвової ямок. 12. Визначати топографію підколінної ямки. 13. Визначати загальний план будови трубчастих та паренхіматозних органів. 14. Визначати відділи та топографію органів дихання, їх проекцію на скелет. 15. Визначати межі легень та плеври. 16. Розрізняти зуби постійного прикусу за формою коронки. 17. Знаходити на муляжах та вологих препаратах відділи шлунка, печінки, підшлункової залози. 18. Відрізняти на муляжах та вологих препаратах тонку кишку від товстої. 19. Пальпувати привушну слинну залозу. 20. Пальпувати передній край печінки. 21. Визначати проекцію нирок на задню черевну стінку. 22. Визначати на муляжах та вологих препаратах основні структурні утвори нирок, сечового міхура. 23. Визначати на таблицях і муляжах зовнішні та внутрішні чоловічі й жіночі статеві органи. 24. Визначати на таблицях, атласах, препаратах, муляжах розташування, особливості будови		

серця та основних судин.

25. Визначати межі серця на скелеті.

26. Визначати місця вислуховування клапанів серця на скелеті.

27. Знаходити ділянки для дослідження пульсу.

28. Визначати топографію магістральних судин тіла, їхні розгалуження та притоки.

29. Віднаходити серединну ліктьову вену.

30. Відходити і пальпувати регіонарні лімфатичні вузли.

31. Визначати і демонструвати відділи та шлуночки головного мозку.

32. Визначати оболонки та міжоболонкові простори головного та спинного мозку.

33. Визначати ділянки іннервації спинномозкових нервів.

34. Визначати ділянки іннервації черепно-мозкових нервів.

35. Визначати місце виходу черепно-мозкових нервів з мозку, отворів черепа.

36. Визначати на таблицях та муляжах основні морфологічні структури органів чуття..

Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття про тканини, основні види тканин.

2. Епітеліальна тканина: особливості будови, розташування в організмі.

3. Сполучна тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.

4. М'язова тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.

5. Нервова тканина: особливості будови, види, розташування в організмі, значення.

6. Загальний план будови органа. Системи органів та їх функції.

7. Скелет: визначення, функції, структурно-функціональна одиниця скелета – кістка. Кістка як орган, її хімічний склад, окістя, види кісток.

8. З'єднання кісток, види. Будова суглоба, допоміжний апарат суглоба. Класифікація суглобів, види рухів у суглобах.

9. Скелет голови (черепа): відділи та кістки, що їх утворюють, особливості будови кісток черепа. З'єднання кісток черепа. Вікові особливості черепа.1

0. Скелет тулуба. Хребетний стовп, відділи. Особливості будови хребців, з'єднання хребців. Хребетний стовп в цілому: фізіологічні вигини хребта, їх формування, значення.

11. Будова груднини, ребра, види ребер, з'єднання ребер з грудниною та хребтом. Грудна клітка в цілому, форми грудної клітки.

12. Скелет верхньої кінцівки: скелет плечового пояса та вільної верхньої кінцівки, сполучення кісток.

13. Скелет нижньої кінцівки: скелет тазового пояса, таз в цілому, статеві відмінності тазу. Розміри таза.

14. Скелет вільної нижньої кінцівки: відділи, сполучення кісток.

15. Скелетні м'язи, розташування, значення, м'язові групи. Будова м'яза як органа. Допоміжний апарат м'язів.

16. М'язи голови: мимічні та жувальні.

17. М'язи шиї, класифікація.

18. М'язи спини, грудей, їх функції. Діафрагма, функції.

19. М'язи живота, їх функції. Біла лінія живота.

20. М'язи верхньої кінцівки: м'язи плечового пояса, м'язи вільної верхньої кінцівки.

21. М'язи нижньої кінцівки: м'язи тазу, м'язи вільної нижньої кінцівки.

22. Травна система, структури травної системи, травний канал, великі травні залози, принцип будови стінки травного каналу.

23. Ротова порожнина, будова. Органи ротової порожнини.

24. Глотка, розташування, стінки, відділи.

25. Стравохід, розташування, відділи, будова стінки.

26. Шлунок, розташування, форми, відділи, будова стінки. Залози шлунка.

27. Тонка кишка, розташування, відділи, будова стінки, особливості будови тонкої кишки.

28. Товста кишка, розташування, відділи, особливості будови.

29. Великі слинні залози, будова, місця відкриття вивідних проток.
30. Підшлункова залоза, розташування, відділи.
31. Печінка, розташування, будова (зовнішня, внутрішня).
32. Жовчний міхур, розташування, будова стінки, функції. Жовчні протоки.
33. Дихальна система, органи дихальної системи. Ніс, будова, приносіві пазухи, функції носа.
34. Гортань, топографія, будова, функції.
35. Трахея, топографія, будова, функції. Бронхи: види бронхів, відмінності бронхів, бронхіальне дерево.
36. Легені, розташування, будова (зовнішня та внутрішня), структурно-функційна одиниця – ацинус.
37. Плевра, будова, листки. Плевральна порожнина, плевральні синуси.
38. Нирки, розташування, будова (зовнішня і внутрішня), функції.
39. Сечоводи, сечовий міхур, розташування, будова стінки.
40. Сечівник жіночий та чоловічий, будова стінки, відмінності.
41. Чоловічі статеві органи, розташування, будова, функції.
42. Жіночі статеві органи, розташування, будова, функції. Промежина.
43. Загальна характеристика залоз внутрішньої секреції. Гормони.
44. Щитоподібна залоза. Прищитоподібні залози. Топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
45. Гіпофіз, шишкоподібне тіло, топографія, будова, гормони.
46. Підшлункова залоза, як залоза внутрішньої секреції. Топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
47. Надниркові залози, статеві залози. Топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
48. Загруднинна (тимус) залоза: топографія, зовнішня та внутрішня будова, гормони.
49. Процес кровообігу, визначення, значення, структури, що його здійснюють.
50. Судини, види судин, будова стінки судин.
51. Серце, розташування, загальні дані, будова (зовнішня, внутрішня). Вінцеве коло кровообігу.
52. Кола кровообігу: велике, мале, серцеве, кровообіг плода.
53. Аорта, відділи, артерії, що відходять від них.
54. Система верхньої порожнистої вени.
55. Система нижньої порожнистої вени.
56. Система ворітної вени печінки.
57. Лімфатична система, відділи. Зовнішні принципи будови. Лімфатичні вузли, лімфатичні судини (види), селезінка, мигдалики. Роль лімфатичної системи в імунному процесі.
58. Імунітет, визначення, види. Органи імунної системи.
59. Спинний мозок, загальні відомості, розташування, будова, сегменти спинного мозку, функції.
60. Оболонки спинного мозку, міжоболонкові простори.
61. Спинномозкові нерви, механізм утворення, види, сплетення спинномозкових нервів, ділянки іннервації.
62. Головний мозок, загальні відомості, розташування, відділи.
63. Довгастий мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
64. Задній мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
65. Середній мозок, розташування, будова, порожнина, функції.
66. Проміжний мозок, розташування, будова, порожнина, функції. Поняття про сітчастий утвір.
67. Кінцевий мозок, розташування, будова, порожнини.
68. Оболонки головного мозку, міжоболонкові простори. Ліквор, його утворення, рух, функції.
69. Черепні нерви, функціональні види (рухові, чутливі, змішані), ділянки іннервації.
70. Вегетативна нервова система, класифікація, будова, функціональне значення.
71. Будова шкіри (епідерміс, дерма), функції шкіри. Залози шкіри (потові, сальні, молочні). Похідні шкіри: волосся і нігті.
72. Нюхова та смакова сенсорні системи, будова.

73. Вухо, відділи (зовнішнє, середнє, внутрішнє). Слухова сенсорна система (кортіїв орган завитки), локалізація. Вестибулярна сенсорна система (отолітовий апарат), локалізація.

74. Око: очне яблуко (ядро, оболонки), зоровий нерв, додаткові структури(захисний, руховий, слізозовий апарати). Зоровий аналізатор

Політика курсу

Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології. Під час занять здобувачі фахової передвищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Коледжу. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача. Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Коледжу, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

Політика оцінювання курсу

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно до конкретних цілей теми і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в тематичному плані дисципліни поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторної навчальної практики, контролюється під час семестрового чи підсумкового контролю.

Семестровий контроль – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем теоретичного та практичного матеріалу за семестр, що проводиться як контрольний захід. Здобувач вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він відвідав усі аудиторні навчальні заняття, виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою дисципліни.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення екзамену у період екзаменаційної сесії, згідно розкладу за умови відсутності академічної заборгованості. Форма проведення екзамену є стандартизованою і включає контроль теоретичної та практичної підготовки. Всі види контролю за навчальну діяльність здобувачу виставляються за національною 4-бальною шкалою:

Оцінка (добре) виставляється здобувачу, який комплексно оцінює запропоновану ситуацію, добре володіє вивченим матеріалом, він застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію; використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією; відповідь його логічна, хоч і має неточності.

Оцінка (задовільно) виставляється здобувачу, який за допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал та вибирає тактику дій, може повторити за зразком певну

операцію, дію; правильно послідовно, але невпевнено виконує практичні навички у відповідності до алгоритмів; відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; **Оцінка (незадовільно)** виставляється здобувачу, який може розрізняти об'єкти вивчення, але невірно оцінює ситуацію, неправильно вибирає тактику дій, що зумовлює погіршення ситуації, неправильно виконує практичні навички; відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, з допомогою викладача виконує елементарні завдання та дає відповідь менше ніж на 55,5 % тестів формату Крок М.

Рекомендована література

Основна (базова):

1. Анатомія людини: підручник /за ред.: проф. Кривка Ю.Я., проф. Черкасова В.Г. [Сопнєва Н.Б., Нечипор Н.О., Фалик Г.С.]. Вінниця: Нова Книга, 2020. — 452с.:іл.
2. Малий атлас з анатомії: Переклад з 5-го польськ. вид. — ВСВ “Медицина”, 2011. — 136 с., 83 іл.
3. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. — 5-те вид., випр. — К.: Медицина, 2015. — 248 с.
4. Френк Неттер. Атлас анатомії людини / За ред. проф. Ю.Б. Чайковського: наук. пер. з англ. канд. мед. наук А.А. Цегельського. — Львів: Наутікус, 2004. — 514 с.
6. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія. — Вінниця: Нова книга, 2010. — 392 с.
7. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. — Вінниця: Новакнига, 2012.
8. Сакевич В.І., Мастеров Ю.І., Сакевич Р.П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. — Київ: Здоров'я, 2003, 515 с.
9. Матецук-Вацеба Л.Р. Нормальна анатомія. Навчально-методичний посібник. — Вінниця: Нова книга, 2019, 431 с.

Додаткова:

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. У трьох томах. — Вінниця: Нова книга, 2009.
2. Бобрик І.І., Ковешніков В.Г. Міжнародна анатомічна номенклатура. — К.: Здоров'я, 2001. — 328 с.
3. Матецук-Вацеба Л.Р. Нормальна анатомія: навч.-метод. посіб. — Львів: Поклик сумління, 1997. — 269 .
4. Михалевич Р.Ф. Анатомія та фізіологія з основами патології. — К.: Здоров'я, 2001. — 175 с.
5. Сакевич В.І., Мастеров Ю.І., Сакевич Р.П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. — К.: Здоров'я, 2003. — 514 с.
6. Синельников Р.Д. Атлас анатомии человека. В трёх томах. — М.: Медицина, 1968.
7. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. У двох томах. — Київ: Здоров'я, 2005.
8. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія. — Вінниця: Нова книга, 2010.
9. Федонюк Я.І., Пикалюк В.С. Анатомія людини з клінічним аспектом. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011, 919 с.
10. Федонюк Я.І., Мицкан Б.М. Функціональна анатомія. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008, 551 с.
11. Федонюк Я.І., Грушка В.С. Основи медичних знань та долікарської допомоги. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2012, 727 с.

Електронні ресурси

- https://shron1.chtyvo.org.ua/Fedoniuk_YaI/Anatomiiia_ta_fiziologiiia_z_patologiiieiu.pdf
- https://drive.google.com/file/d/1zWQ6s5yx4sP9NZbDN_2MpNej5CRGjgp6/view
- <https://drive.google.com/file/d/1mG3josX3cRMLSuC74blf15czjUMhSlOu/view>